ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-5

MODERN TREATMENT METHODS OF BRONCHIAL ASTHMA

Z.I.DJABBAROVA

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Ichki kasalliklar, reabilitologiya va xalq tabobati kafedra assistenti

Annotatsiya. Maqolada etiologiya, patogenez, tasniflash, davolash, diagnostika, klinika ko'rsatilgan. Bronxial astma bilan kasallanish jadvali va bronxial astmani davolash jadvali aks ettirilgan.

Abstract. The article shows the etiology, pathogenesis, classification, treatment, diagnosis, clinic. The graph of the structure of the incidence of bronchial asthma and the graph of treatment of bronchial asthma is reflected.

Kalit so'zlar: bronxial astma, beta blokerlar, yallig'lanish, ronxial desinxronizatsiya.

Key words: bronchial asthma, beta blockers, inflammation, desynchronization of the bronchi.

Kirish. Bronxial astma -bu nafas qisilishi, xirillash, ko'krak qafasidagi tiqilishi, yo'tal kabi alomatlar mavjudligi bilan tavsiflanadigan yo'llarning surunkali kasalligi. Bronxial astmaning muhim bo'g'ini mast hujayralari, eozinofillar va limfotsitlardir. Bronxial astma har yili rivojlanib boradigan muhim kasalliklardan biridir, chunki kasallikdan o'tgan bemorlar soni ko'paymoqda. Ushbu kasallikning rivojlanishi uchun ko'plab omillar (ekzogen, endogen)muxim rol o'ynaydi. Bronxial astma doimiy nogironlikka, hayot sifatining pasayishiga, shuningdek o'limga olib keladi. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, 130 millionga yaqin bemor bor. Bronxial astma bilan namoyon bo'lishi mumkin bo'lgan hujumdan qo'rqish oddiy ishni bajarishga imkon bermaydi va bu belgilar bemorni bir necha kun davomida parvarish qilishga olib keladi. [1] Rossiya Federatsiyasida bronxial astma taxminan 12% (kattalar aholisi) 19% (bolalar) bilan kasallangan, so'nggi yillarda bronxial astma bilan kasallanish kuchaygan va bemorlar 2 baravar ko'paygan. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, bronxial astma bilan og'rigan bolaning tug'ilish darajasi 50% ni tashkil qiladi, agar ikkala ota-ona ham kasal bo'lsa, lekin shu bilan birga xarakterli alomatlar paydo bo'lmasligi mumkin, atrof-muhit katta rol o'ynaydi. Bolalikda ko'pincha bronxial astma ko'k yo'tal va bronxopnevmoniya bilan aralashtiriladi. Ko'pincha bronxial astma Avstraliya, yangi Zelandiya, AQSh, Isroil va Irlandiyada uchraydi.[10] bronxial astma bronxial obstruktsiyaga asoslangan bo'lib, u o'zgaruvchan va giperaktivdir, shuningdek, har qanday yallig'lanish natijasida bronxlar har qanday allergik agentga javoban giperaktiv bo'lib qoladi, allergik reaktsiya 1-turga, darhol yallig'lanishga, kamroq immunokompleksga (3-tur) bog'liq. [2] GINA ma'lumotlariga ko'ra 260 mingdan ortiq odam bronxial astmadan vafot etadi, bu ko'rsatkich Rossiya Federatsiyasi, O'zbekiston, Janubiy Koreya va Singapurni boshqaradi. Bronxial astma ko'pincha bolalik davrida rivojlanadi, lekin har qanday yoshda ham rivojlanishi mumkin (40 yoshdan oshgan)). Bronxial astma rivojlanishiga hissa qo'shadigan omillar, genetik moyillik, uy changiga, hayvonlarning sochlariga (barcha hayvonlar, mustaqil ravishda), o'simlik poleniga, penitsillin qatoridagi qo'ziqorinlarga, pollutantlarga allergik reaktsiyaning mavjudligi, shuningdek oziq-ovqat mahsulotlariga allergiya mavjudligi (baliq). tuxum, yong'oq, sitrus.[9] yallig'lanish vositachisiga quyidagilar kiradi: bradikinin, gistamin, interleykinlar, kimyokinlar va yallig'lanish hujayralariga quyidagilar kiradi: mast hujayralari, eozinofillar, neytrofillar, t-limfotsitlar. Bronxial astma hisoblanadi insoniyatning eng progressiv kasalliklaridan biri. Bu ko'proq o'lchovlarga asoslangan genetik moyillik. Eng muhim omillar: uy changlari, mushuk va itlarning sochlari. Shifokor Iqlimning o'pkaga ta'siri, mamlakatdagi allergik kasalliklar epidemiologiyasida iqlim-geografik sharoitlar ham

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-5

katta rol o'ynashini hisobga olishi kerak. Asosiy rol o'simliklarning tabiati, mutlaq va nisbiy namlik, hududning dengiz sathidan balandligi, atrof-muhit haroratining o'zgaruvchanligi va kunduzgi soat davomiyligiga beriladi. Eng ko'p odamlar tibbiy fanlar / "Colloquium-journal" #14 (66), 2020Atlantika havo massalari ustun bo'lgan hududda AD bilan kasallangan ние(Kaliningrad viloyatida bronxial astma bilan kasallanish quruq iqlimi bo'lgan boshqa joylarga qaraganda 5-10 baravar yuqori стей). Meteorologik sharoitlar bronxial astma xurujlarining paydo bo'lishiga ta'sir qiladi. Shunday qilib, hujumlar ko'p hollarda yuqori namlik bilan sovuq, shamolli ob-havoda sodir bo'ladi. Shu sababli, ushbu kasallikning yuqori darajasi Sankt-Peterburg, Moskva, Nijniy Novgorod, Yekaterinburg, Tyumenda qayd etilgan, bu erda yil davomida bunday ob-havo ustunlik qiladi. Tog'li hududlarda va issiq, quruq iqlimi bo'lgan hududlarda hujumlar kamroq uchraydi, ular kuchli emas. Bronxial astma bilan og'rigan odamlar ushbu ma'lumotni bilishlari kerak, agar iloji bo'lsa, adning og'ir holatlarida iqlimni o'zgartiring, optimal iqlimda davolanishga boring. Ko'plab uzoq tadqiqotlar shuni ko'rsatdiki, tog'li hududlarda yashovchilar deyarli bronxial astmadan aziyat chekmaydilar va bu baland tog'larda bronxopulmonal kasalliklarga chalingan bemorlarni davolash uchun sanatoriy-kurortga asos solgan. Past atmosfera bosimi, harorat o'zgarishisiz barqaror iqlim sharoiti, namlik butun bronxolegik apparatga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Etiologiya: etiologik omillar orasida bronxial astma rivojlanishiga hissa qo'shadigan ko'plab omillar mavjud. Endogen va ekzogen omillar ajralib turadi. Endogen omillar orasida genetik moyillik, turli xil oziq-ovqat mahsulotlariga (baliq, tovuq oqsili, tsitrus mevalari, shirinliklar, yong'oqlar) allergik reaktsiyaning mavjudligi, shuningdek hayvonlarning juniga, uy changiga, penitsillin qatoridagi qo'ziqorinlarga allergik reaktsiyaning mavjudligi. [3] ekzogen omilga sigaretalar, nargile, chiqindi gazlar, ari chaqishiga allergik reaktsiya kiradi. Jismoniy faoliyatning mavjudligi bo'g'ilish yoki astmatik holatga olib keladi. Bundan tashqari, bronxial astmaga ta'sir qilish juda muhim – bu stress, pozitsiyaning keskin o'zgarishi, hissiy stress. Dori-darmonlarga (yod o'z ichiga olgan) Allergik reaktsiyasining mavjudligi. [4] Astmastik sindromning rivojlanishi bronxlar devorlarining yallig'lanishiga asoslangan bo'lib, bu membranalarning sezilarli darajada torayishi va shishishiga olib keladi, natijada shilimshiq ko'p miqdorda chiqariladi va undan keyin obstruktsiya paydo bo'ladi. Shuning uchun ma'lum hujayralarda yallig'lanish jarayoni sodir bo'ladi. Patogenez bronxial astma patogenezida 4 bosqich ajratiladi: 1 bosqich: immunologik (o'ziga xos antikorlar (immunoglobulinlar E) sekretsiyasi va ularning mast hujayralari va bazofillar yuzasida fiksatsiyasi mavjud. 2-bosqich: immunokimyoviy (patokimyoviy) (qayta qabul qilinganda allergen mast hujayralari yuzasida antitanachalar bilan o'zaro ta'sir qiladi, ularning degranulyatsiyasi paydo bo'ladi yallig'lanish va allergiya vositachilarining chiqarilishi bilan-gistamin, prostaglandinlar, leykotrienlar, bradikinin va boshqalar). 3-bosqich: patofizyologik (bronxospazm, отек shilliq qavatning shishishi, bronxlar devorining hujayra elementlari bilan infiltratsiyasi, yallig'lanish va allergiya vositachilari ta'sirida paydo bo'ladigan shilliq qavatning gipersekretsiyasi). [5] bularning barchasi natijasida, bronxda surunkali yallig'lanishning rivojlanishidan kelib chiqadi mast hujayralari, eozinofillar va ularning retseptorlari ulardagi sovuq, hid, chang va boshqa qo'zg'atuvchilarning tomog'iga giperreaktiv bo'lib, ular bronxospazmga, shilliq qavatning shishishiga va shilliq qavatning haddan tashqari ko'payishiga olib keladigan hujayralarning degranulyatsiyasini keltirib chiqaradi (psevdoallergik reaktsiya). [6] Bronxial astma patogenezida karam sho'rvasining muhim tarkibiy qismi, birinchi navbatda, bronxial giperaktivlik bo'lib, u bronxial funktsiyaning xarakterli buzilishini anglatadi. Bronxial giperaktivlik rivojlanishida quyidagilarajralib turadi: havo yo'llarining silliq mushaklarining haddan tashqari qisqarishi (bronxlarning silliq hujayralarining kontraktilligi tufayli yuzaga keladi), desinxronizatsiya, bronxial devorning

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-5

qalinlashishi, shish va strukturaviy o'zgarishlar tufayli, bu nafas yo'llarining torayishi darajasini oshirishga yordam beradi. Sezgir nervlarning sezuvchanligi. Bronxial astmaning tasnifi A) zo'ravonlik darajasi bo'yicha: 1. Yengil darajadagi BA: yaxshi boshqariladigan astma (1 va 2-bosqichlar), past dozali inhalatsiyon glyukokortikosteroidlar yoki leykotrienga qarshi dorilar. 2. O'rtacha BA darajasi: yaxshi nazorat qilinadigan astma (3-bosqich), inhalatsiyon glyukokortikosteroidlarning past dozalari yoki uzoq muddatli B2 agonistlarining past dozalari. 3. Og'ir BA: 4 va 5-bosqich terapiyasini talab qiladigan astma, ingalyatsion glyukokortikosteroidlarning o'rtacha dozalari yoki uzoq muddatli b2-agonistlar. B) fenotip bo'yicha:

1. Allergik ba: odatda bolalik davrida o'zini namoyon qiladi, og'riq uchun boshqa allergik (oziq-ovqat allergiyasi, vazomotor rinit), nafas yo'llarining eozinofil yallig'lanishi bilan bog'liq.

2. Allergik bo'lmagan BA: ko'pincha kattalarda uchraydi , allergik reaktsiya bilan bog'liq emas, nafas yo'llarining yallig'lanishi aralash xarakterga ega: eozinofil-neytrofil.

3. Bronxial astma kech debyut bilan: ko'pincha ayollarda balog'at yoshida uchraydi, allergik reaktsiya yo'q. Davolash uchun ingalyatsion glyukokortikosteroidlarning kata dozalari talab qilinadi.

4. Bronxial astma havo yo'llarining qattiq chayqalishi bilan

5. Semirib ketgan bemorlarda bronxial astma

C) kasallik bosqichida:

1. Astma xuruj oldi belgilari: ushbu bosqich bir necha daqiqa, soat va kunning keskin boshlanishi bilan tavsiflanadi. Bemorda nafas qisilishi, shilliq pardalar va qo'shimcha yo'tal bor va "Colloquium-journal" #14(66),2020 / tibbiy fanlar shuningdek, rinit, shuningdek, charchoq va kayfiyatning keskin o'zgarishi qayd etilgan.

2. Bo'g'ilish xuruji: odatda, doimiy yo'tal bilan tunda tez-tez bezovta qiladi. Bemorda havo yetishmasligi hissi paydo bo'ladi, bemor vaziyatni engillashtirish uchun xolatini egallaydi, bemor qo'rqib ketadi, tushkunlikka tushadi va vahima qo'zg'atadi.

3. Hujumning teskari rivojlanish davri: bu davr nafas olish qiyinlishuvi, nafas qisilishi, zaiflik bilan tavsiflanadi, ba'zida chanqoqlik va ochlik kuzatilishi mumkin, odatda bu davr bir necha soat davom etishi mumkin. [21] bronxial astmaning asoratlari. Bronxial astmaning asoratiga: astmastik holat, spontan pnevmotoraks, surunkali o'pka yetishmovchiligi, pnevmomediastinum. To’xtovsiz bronxial astma xuruji bilan bemor hushida bo'ladi, bemorda siyanoz, taxipnoe qayd etiladi, askultatsiya bilan ba'zi joylarda zaiflashgan nafas eshitiladi, ba'zi joylarda qattiq, kuchaygan nafas va quruq xirillash qayd etiladi. Ushbu bosqichda balg'am yo'q. Qonda o'rtacha arterial gipoksiya ham qayd etiladi. Astmastik holat bronxial astmaning eng og'ir asoratlaridan biri bo'lib, u aniq va progressiv nafas olish etishmovchiligiga asoslangan bo'lib, bu havo yo'llarining obstruktsiyasi tufayli yuzaga keladi. Odatda, etiologik omillar paydo bo'ladi: stress hissiy, antigistamin preparatlarini (suprastin, klaritin, zertek) uzoq muddatli qo'llash.; kortikosteroidlar uchun noto'g'ri tanlangan terapiya, o'pkada surunkali jarayonlarning kuchayishi sezildi. [7] klinik ko'rinishlar: uchta sindrom ajralib turadi:

A) nafas olish sindromi, kuchli nafas qisilishi paydo bo'ladi, mushaklar nafas olish harakatida yordam beradi, siyanoz, qiyin va keskin cho'zilgan nafas, bemor o'z holatini engillashtirish uchun majburiy xolatni egallaydi, yo'tal va balg'am yo'q.

B) kardiovaskulyar sindrom: yuqori qon bosimi, sinus taxikardiyasi, bachadon bo'yni tomirlarining shishishi, jigarning kattalashishi va og'rig'i, oyog’larning pastozligi, bularning barchasi o'ng qorincha yetishmovchiligining belgilaridan dalolat beradi, aritmiya ham bo'lishi mumkin. [20]

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-5

C) Tashvish bilan tavsiflangan psixomator sindrom, oyoqlarda titroq, bemorda nafas olish vahima bo'lishi mumkin va odatda bemor hayajonlanadi.

Astmastik holatdagi klinik shakllar ham qayd etilgan:

A) anafilaktik shakl: ushbu shaklda barcha klinik ko'rinishlar tez, tom ma'noda bir necha daqiqada, hatto soniyalarda, bir-birini almashtirib, bo'g'ilishning og'ir hujumi qayd etiladi. [11]

B) metabolik shakl: ushbu shaklda barcha klinik ko'rinishlar preparatning haddan tashqari dozasi fonida ko'pik bilan paydo bo'ladi. [19]astmastik holatdagi 3 bosqich ajratiladi: I bosqich (nisbiy kompensatsiya), bu bosqich uzoq davom etadigan II bosqich (dekompensatsiya bosqichi yoki "soqov o'pka") bilan tavsiflanadi, bu bosqich o'pkaning umumiy obstruktsiyasi va obstruktiv holatdagi nafas olish yetishmovchiligining ko'payishi bilan tavsiflanadi, qon bosimining pasayishi kuzatiladi, aritmiya hali ham mavjud bo'lishi mumkin, bundan tashqari, bemorning og'ir holati (diffuz siyanoz, oligopnoe) qayd etiladi, o'tkir o'ng qorincha etishmovchiligi belgilari bilan namoyon bo'ladi, bemorni tekshirganda eamfizematoz tipdagi ko'krak qafasi qayd etiladi. [18] III bosqich, bu bosqich bemorning o'ta og'ir holati bilan tavsiflanadi, kamdan-kam uchraydigan sayoz nafas olish, ipga o'xshash puls, siyanoz qayd etiladi. Astmastik holatni bosqichga qarab davolash: birinchi bosqichda prednizolon har 3 soatda 60 mg dan, ikkinchi bosqichda prednizon 90 mg dan har 1,5 soatda tomir ichiga yuboriladi, uchinchi bosqichda prednizon har soatda 120 mg dan, gidrokodroko rtizon har 3 soatda 250 mg dan va eufillin ham qo'llaniladi 0,9 mg. bronxial astma diagnostikasi bronxial astma uchun diagnostika usullarini laboratoriya va instra mental ga bo'lish mumkin. A) UQTda bemorda laboratoriya tekshiruvida eozinofiliya, IgE titrining oshishi aniqlanadi IgE, balg'amni tahlil qilishda Kurshman spirallari, Sharko kristallari, KIM PO2 gipoksemiyasi 40-45% qayd etiladi. B) instrumental usullar orasida quyidagilar mavjud: spirografiya, ko'krak qafasi rentgenografiyasi, eng yuqori oqim o'lchagichi, tomografiya va pnevmotaxografigiya. Spirografiyani o'tkazishda bronxial astma bilan og'rigan bemorda FVEL (o'pkaning hayotiy sig'imi) va FEV1(sekundiga umumiy majburiy ekshalatsiya) ko'rib chiqiladi, bu ko'rsatkich bilan Tiffno indeksi yuqori bo'ladi, bu proksimal bo'limlarning o'tkazuvchanligini ko'rsatadi. [12] Tiffno indeksining formulasi= (FEV1/FVEL) *100%, normal sog'lom bemorda bu ko'rsatkich dol xotinlari ko'rsatish> 0,75 ml, yuqori nafas yo'llarining obstruktsiyasi (bronxial astma) bo'lgan bemorda bu ko'rsatkich kamroq bo'ladi.

SO'OK -neytrofillar, CD - 8 limfotsitlar, giperreaktivlik yo'q, B2-agonistlarga javob yo'q, glyukokortikosteroidlarning ta'siri yo'q, keksa yoshidan boshlanadi; asosiy xavf omili chekishdir. Astma-eozinofillar, CD - 4 limfotsitlar, bronxlarning giperreaktivligi, B2-agonistlarga javob bor, glyukokortikosteroidlar juda samarali, kasallikning boshlanishi asosan bolalik davrda; kuchli xavf omili atopiyadir. 7. Agar kerak bo'lsa, unda ular har bir bosqichda, zarur preparatlarda qo'llaniladi. Davolashni tanlashdan oldin shifokor bemorda bronxial astmani nazorat qilish darajasini aniqlaydi: A) boshqariladigan bronxial astma, bu astma haftada ikki martadan ko'p bo'lmagan va shoshilinch dori-darmonlarni ixtiyoriy ravishda ishlatadigan kunduzgi hujumlar bilan tavsiflanadi. Bronxial astma klinikasi. Eng ko'p uchraydigan alomatlar-bu bo'g'ilish, nafas qisilishi, ko'krak qafasidagi siqilish, ko'krakdagi og'irlik, hujumdan oldin bemorda yo'tal va balg'am chiqishi, uzoqdan xirillash paydo bo'lishi. Nafas olayotganda burun qanotlarining ob'ektiv shishishi, qo'zg'alish va intervalgacha nutq, yordamchi mushaklar nafas olish harakatlarida ishtirok etadi; majburiy holat. Perkussiya-emfizema rivojlanishi bilan quti perkussiya tovushi. Atopiyaning birgalikda namoyon bo'lishi-atopik dermatit, oziq-ovqat allergiyasi, allergik rinit. [16] bronxial astma xuruji-bemorning ahvoli keskin yomonlashishi, asosan kechasi yoki erta tongda. Bemor paroksismal quruq yo'taldan uyg'onadi,

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-5

xarakterli holatni oladi-oldinga egilib, qo'llariga suyanadi. Hujum nafas qisilishi, yurak urishi, yo'tal, nafas olish qiyinlishuvi, nafas chiqarishda xirillash bilan birga keladi. Hujum jismoniy, hissiy stress, allergenlarni (jun, o'simlik gul changlari) qo'zg'atishi mumkin. [17] bronxial astmani davolash bronxial astmani davolash, bosqichma-bosqich davolashni ajratib ko'rsatish. Bronxial astmani davolashning asosiy printsiplari: 1. Optimal dori-darmonlarni tanlashni unutmang 2. Klinik simptomlarni baholash va uni tuzatish 3. Agar klinik ta'sir bo'lmasa, u holda kesish kerakli klinik ta'sirga erishish uchun bir pog'ona yuqoriroq bo'ladi. 4. Agar 3oy davomida to'liq nazorat ostida bronxial astma kuzatilsa, ular past darajaga o'tadilar. 5. Agar bemorda o'rtacha bronxial astma bo'lsa va bundan oldin asosiy те rapiya bo'lmasa, unda bu bronxial astmani davolash ikkinchi bosqichdan boshlanadi. 6. Agar bemorda bronxial astmaning nazorat qilinmaydigan kursi bo'lsa, unda davolash uchinchi bosqichdan boshlanadi. B) qisman nazorat qilinadigan bronxial astma, bu astma alomatlar haftada ikki martadan ko'proq, shu jumladan kechasi ham ustunlik qilishi bilan tavsiflanadi, shuning uchun va shoshilinch dori-darmonlarni qabul qilish va yiliga bir marta alevlenme talab qilinadi C) nazoratsiz bronxial astma yoki og'ir, bu bronxial astma ko'pincha kun davomida simptomlarning paydo bo'lishi bilan tavsiflanadi, ammo o'pkaning funktsiyasi juda buzilgan, alevlenmeler har hafta sodir bo'ladi. Bronxial astmani nazorat qilish darajasiga asoslanib, tegishli bosqichli terapiya tanlanadi, bronxial astmani davolashda besh bosqich ajratiladi. Bronxial astmani davolashning birinchi bosqichi, bu bronxial astma turi boshqariladigan bemorlarga xosdir. Tez ta'sir qiluvchi B2 agonistlari ehtiyoj bo'yicha davolashda inhalatsiya shaklida qo'llaniladi va bundan tashqari, antikolinerjik dorilar yoki teofillinlarni qabul qilish alternativasi qo'llaniladi. Bronxial astmani davolashning ikkinchi bosqichi zarur va muntazam ravishda qabul qilish bilan tavsiflanadi qo'llab-quvvatlovchi terapiya, ham ushbu darajada, ham keyingi bosqichda va shoshilinch davolash usullarini qabul qilish. Ingalyatsion glyukokortikosteroidlarning past dozalari yoki antileukotrien preparatlari qo'llaniladi [14] bronxial astmani davolashning uchinchi bosqichi, past dozada ingalyatsion glyukokortikosteroidlarni qo'llash va uzoq muddatli b2-agonistlarning kombinatsiyasi bilan tavsiflanadi. Davolashning yanabir varianti ingalyatsion glyukokortikosteroidlarning dozasini o'rtacha qiymatlarga oshirishdir, bundan tashqari, ushlab turish terapiyasi uchun ingalyatsion glyukokortikosteroidlarni antileukotrien preparatlari yoki sekin ajralib chiqadigan teofillinlar bilan birga qo'llash mumkin. [14] Bronxial astmani davolashning to'rtinchi bosqichi afzal tearpiya bilan tavsiflanadi bular ingalyatsion glyukokortikosteroidlar va uzoq muddatli B2 agonistlari. [15]

Adabiyotlar ro'yxati

1. Global Initiative for Asthma (GINA). Global strategy for asthma management and prevention. Members of GINA Committees. 2020; 1-211. [Electronic resource]. URL: https://ginasthma.org/wp-content/uploads/2020/04/GINA-2020-full-report_-final-_wms.pdf.

2. Авдеев С.Н., Ненашева Н.М., Жуденков К.В. и др. Распространенность, заболеваемость, фенотипы и другие характеристики тяжелой бронхиальной астмы в Российской Федерации. Пульмонология. 2018; 28(3): 341-358. https://doi.org/10.18093/0869-0189-2018-28-3-341-358

3. Демко И.В., Собко Е.А., Чубарова С.В. и др. Особенности системного воспаления, функции внешнего дыхания и морфологической структуры слизистой оболочки бронхов при тяжелой бронхиальной астме. Сибирское медицинское обозрение. 2014; 5: 47-52.

4. Белевский А.С., Зайцев А.А. Фармакоэкономические аспекты терапии бронхиальной астмы. Медицинский совет. 2018;15: 60-68. https://doi.org/10.21518/2079-701X-2018-15-60-68

5. Nagase H. Severe asthma in Japan. Allergology International. 2019; 68(2): 167-171. https://doi.org/10.1016/j.alit.2019.02.004

6. O'Toole J., Mikulic L., Kaminsky D.A. Epidemiology and pulmonary physiology of severe asthma. Immunology and Allergy Clinics of North America. 2016; 36(3): 425-438. https://doi.org/10.1016/j.iac.2016.03.001

7. Бродская О.Н. Бронхиальная астма с частыми обострениями: факторы риска и меры профилактики. Практическая пульмонология. 2016; 3: 11-18.

8. Zein J.G., Dweik R.A., Comhair S.A. et al. Asthma is more severe in older adults. PLoS One. 2015; 10(7): e0133490. https://doi.org/10.1371/journal. pone.0133490

9. Ненашева Н.М. Это трудное слово «комплайнс», или Как можно повысить приверженность лечению при бронхиальной астме. Астма и аллергия. 2013; 2: 15-19.

10. Hekking P.W., Wener R.R., Amelink M. et al. The prevalence of severe refractory asthma. Journal of Allergy and Clinical Immunology. 2015; 135(4): 896-902. https://doi.org/10.1016/j.jaci.2014.08.042

11. von Bülow A., Backer V., Bodtger U. et al. Differentiation of adult severe asthma from difficult-to-treat asthma - Outcomes of a systematic assessment protocol. Respiratory Medicine. 2018; 145: 41-47. https://doi.org/10.1016/j.rmed.2018.10.020

12. van der Meer A.N., Pasma H., Kempenaar-Okkema W. et al. A 1-day visit in a severe asthma centre: effect on asthma control, quality of life and healthcare use. European Respiratory Journal. 2016; 48(3): 726-733. https://doi.org/10.1183/13993003.00220-2016

13. Verhamme K.M.C., Lucet C., Van Meerhaeghe A. et al. Real- life effectiveness of omalizumab in difficult-to-treat versus severe asthma: a national cohort study in Belgium. European Journal of Operational Research. 2019; 5: 00253-2018. https://doi.org/10.1183/23120541.00253-2018

14. Chung K.F., Wenzel S.E., Brozek J.L. et al. International ERS/ATS guidelines on definition, evaluation and treatment of severe asthma. European Respiratory Journal. 2014; 43(2): 343-373. https://doi.org/10.1183/09031936.00202013

15. Wark P.A.B, Hew M., Maltby S. et al. Diagnosis and investigation in the severe asthma clinic. Expert review of respiratory medicine. 2016; 10(5): 491-503. https://doi.org/10.1586/17476348.2016.1165096

16. Majellano E.C., Clark V.L., Winter N.A. et al. Approaches to the assessment of severe asthma: barriers and strategies. Journal of Asthma and Allergy. 2019; 12: 235-251 https://doi.org/10.2147/JAA.S178927

17. Hashimoto S., Bel E.H. Current treatment of severe asthma. Clinical and Experimental Allergy. 2012; 42(5): 693-705. https://doi.org/10.1111/j.1365- 2222.2011.03936.x

18. Jeong J.S., Lee Y.C. Basics of Severe Asthma in Clinical Practice. In: Severe Asthma. Springer, Singapore. 2018: 3-12. https://doi.org/10.1007/978- 981-10-1998-2_1

19. Kang H-R., Song H.J., Nam J.H. et al. Risk factors of asthma exacerbation based on asthma severity: a nationwide population- based observational study in South Korea. BMJ Open. 2018; 8(3): e020825. https://doi.org/10.1136/bmjopen-2017-020825

20. McDonald V.M., Maltby S., Reddel H.K. et al. Severe asthma: Current management, targeted therapies and future directions-A roundtable report. Respirology. 2017; 22(1): 53-60. https://doi.org/10.1111/resp.12957

ISSN: 2582-4686 SJIF 2021-3.261, 2022-2.889, 2023-5.384, 2024-6.875 ResearchBib IF: 9.948 / 2024

21. Menzies-Gow A., Chiu G. Perceptions of asthma control in the United Kingdom: a cross-sectional study comparing patient and healthcare professionals' perceptions of asthma control with validated ACT scores. NPJ Primary Care Respiratory Medicine. 2017; 27(1): 48. https://doi.org/10.1038/s41533-017-0050-x

22. Burke H., Davis J., Evans S. et al. A multidisciplinary team case management approach reduces the burden of frequent asthma admissions. European Journal of Operational Research. 2016; 2(3): 00039-2016. https://doi.org/10.1183/23120541.00039-2016

23. Hedenrud T., Jakobsson A., Malla H.E., et al. «I did not know it was so important to take it the whole time» - self-reported barriers to medical treatment among individuals with asthma. BMC Pulmonary Medicine. 2019; 19: 175. https://doi.org/10.1186/s12890-019-0934-3

23. Булгакова, Виля БРОНХИАЛЬНАЯ АСТМА И РЕСПИРАТОРНЫЕ ИНФЕКЦИИ У ДЕТЕЙ: моногр. / Виля Булгакова. - М.: LAP LambertAcademicPublishing, 2014. - 292 с.

24. Болевич, С. Б. Бронхиальная астма и свобод норадикальные процессы (патогенетические, кли нические и терапевтические аспекты) / С.Б. Боле вич. - М.: Медицина, 2014. - 256 с.

24. Болотовский, Г. В. Бронхиальная астма / Г.В. Болотовский. - М.: Омега, 2014. - 176 с. 14. Звягинцева, С. Г. Бронхиальная астма у де тей / С.Г. Звягинцева. - М.: Государственное изда тельство медицинской литературы, 2015. - 208 с.

25. Коган, Б. Б. Бронхиальная астма / Б.Б. Ко ган. - М.: Государственное издательство медицин ской литературы, 2019. - 354 с.